

תכנית ההשלמה לתואר ב"א בסייעוד בנצרת
קורס מס. 290.1933: סמינר מחקר: התפתחות

מרצה: ד"ר חגית פרידמן
שנה"ל תשע"א – תשע"ב
ימי ד – 14:00 – 16:00
שעות קבלה: ימי ד' בתיאום מראש

רקע:

התפתחות הוא נושא לימודי ומחקרי מיוחד, שמספר את השינויים בדרך של כל אדם לאורך מסלול החיים, ונוגע באופן ישיר לעבודה הרפואית. בקורס נבחן את האופן שבו קשורים מנגנונים עצביים ותבניות התנהגות לכדי יצירת תהליך שמניע שינוי התפתחותי, תוך תפיסת האדם כמערכת אינטגרטיבית בתהליך של שינוי. נלווה את התפתחות האדם מהיותו עובר, תוך התייחסות לאספקטים קוגניטיביים, רגשיים וחברתיים בשלבי ההתפתחות השונים. נקשר בין ליקויים במנגנונים העצביים, והשלכותיהם על הקוגניציה, תפיסת העולם, מאפייני ההתנהגות, התפקוד הפיזיולוגי, והגישה הטיפולית הנובעת מכל אלה. מטרת הקורס היא להתמודד עם השאלות העכשוויות במחקר בהתפתחות, ועם גישות ושיטות שונות שבהם נחקרות השאלות בהתפתחות. לצורך כך, יעובדו ויוצגו מחקרים שונים וידונו על ידי התלמידים באופן ביקורתי. הקורס מבוסס על הרצאות מליאה, קריאה עצמאית של ספרות עדכנית, דיונים על שיטות המחקר השונות, וכתביבה והגשה של דו"ח מחקר במתכונת של פרסום מדעי. קורס זה נותן בידי התלמיד תובנות חשובות שיוכל ליישם בעבודתו המעשית, וכלים וידע כדי להמשיך ולהתפתח גם בכיוון המחקרי.

מטרות הקורס:

- היכרות עם השאלות העכשוויות במחקר בהתפתחות
- היכרות עם גישות ושיטות מחקר בהתפתחות
- פיתוח מיומנויות שנחוצות לביצוע תהליך של מחקר
- הרחבת הידע בתחום של התפתחות הילד

מתכונת הקורס – שלבי ההתקדמות:

- הגדרת שאלה מדעית בתחום ההתפתחות
- ניסוח של היפותיזה והשערות מחקר על סמך סקירת ספרות מדעית עדכנית
- הגדרת הגישה האקספרימנטאלית ותכנון מערך המחקר
- כתיבה של הצעת מחקר מפורטת
- ביצוע השלב האמפירי של המחקר - איסוף הנתונים ועיבוד של התוצאות
- דיון וניתוח של התוצאות
- הצגת המחקר בפני חברי הסמינר
- כתיבה ועריכה של דו"ח להגשה במתכונת של פרסום מדעי

הקורס מורכב ממספר חלקים –

- בתחילת הקורס יינתנו הרצאות מבוא בהתפתחות ובגישות מחקר בהתפתחות ויוצגו מחקרים שונים על נושאים בהתפתחות שנמצאים בחזית המחקר, כולל סקירת שיטות ואמצעים לאבחון ליקויים ואנומליות. בדיון יודגשו היתרונות והמגבלות של גישות המחקר השונות.
- בהמשך יתכננו התלמידים את הצעת המחקר בקבוצות מחקר קטנות (2 – 3 תלמידים בקבוצה), ההצעה תהיה מבוססת על מאמרים מדעיים בנושא המחקר ועל היפותיזה מנומקת שנובעת מפרסומים מדעיים. פגישות אלה ילוו בייעוץ פרטני של המרצה לכל מחקר באופן ספציפי.
- לאחר מכן, יהיו הרצאות מליאה שילוו את ההתקדמות בעריכת המחקר בהיבטים הטכניים עד לכתיבת הדו"ח המדעי, לסירוגין עם פגישות ייעוץ פרטניות לקבוצות השונות לפי הצורך וההתקדמות במחקר.
- בהרצאות המליאה האחרונות בקורס יוצגו עבודות המחקר של התלמידים

דרך ההוראה:

1. הרצאות,
2. הנחיה, ניתוח ודיון משותף
3. למידה עצמית מתוך המקורות.

מטלות הקורס:

1. הגשת הצעת מחקר מפורטת עד סיום השיעור האחרון של סמסטר אביב תשע"א
2. הגשת תוצאות המחקר עד תחילת השיעור הרביעי של סמסטר חורף תשע"ב
3. הגשה של עבודה כתובה במתכונת של מאמר מדעי עד סיום השיעור האחרון בסמסטר חורף תשע"ב
4. שתי הצגות בפני חברי הסמינר (הצעת מחקר, מחקר שלם) - ציון 70 לפחות

דרישות הקורס:

1. נוכחות בהרצאות המליאה
2. השתתפות בכל מפגשי הייעוץ של קבוצות המחקר
3. ביצוע והגשה של המטלות במועד -
4. ציון עובר = ציון 60 בכל מטלה

מרכיבי הציון:

| | |
|-----|-----------------|
| 10% | הצגת הצעת מחקר |
| 10% | הצגת מחקר מלא |
| 20% | הגשת הצעת מחקר |
| 60% | הגשת המחקר המלא |

תכנית השיעורים (ייתכנו שינויים):

| רצף ראשון (סמסטר אביב תשע"א) | |
|---|---------|
| מליאה - מטרות ומבנה הקורס. שלבי ההתפתחות של מחקר מדעי | שיעור 1 |
| מליאה - היבטים שונים של התפתחות - העובר | שיעור 2 |
| מליאה - היבטים שונים של התפתחות - הילוד | שיעור 3 |
| מליאה - היבטים שונים של התפתחות - התינוק | שיעור 4 |
| שיטות מחקר בהתפתחות - הצגה ודיון בדוגמאות של מחקרים רלוונטיים | שיעור 5 |
| מליאה - הצגת נושאי מחקר ע"י המרצה ובחירה של נושא למחקר ע"י על ידי התלמידים | שיעור 6 |
| חיפוש מקורות לכתיבת סקירת ספרות - אישי וקבוצתי (הדרכה בספרייה) | שיעור 7 |
| מליאה - כתיבת פרק המבוא בהצעת המחקר, מבוסס על סקירת | שיעור 8 |

| | |
|---------------|---|
| הספרות שהוכנה | |
| שיעור 9 | ייעוץ פרטני בצוותים – כתיבת המבוא |
| שיעור 10 | מליאה – שיטות |
| שיעור 11 | מליאה – כתיבת הצעת המחקר |
| שיעור 12 | מליאה – הצגה של הצעות המחקר על ידי התלמידים והגשה של הצעות המחקר |
| שיעור 13 | מליאה – המשך הצגה של הצעות המחקר, הגשה באיחור, היבטים טכניים וסגירת תיאומים לקבוצות המחקר |
| | רצף שני (סמסטר חורף תשע"ב) |
| שיעור 1 | מליאה – הערות על הצעות המחקר, הרצאה על הצגה ועיבוד של התוצאות |
| שיעור 2 – 3 | ייעוץ פרטני בצוותים – דגימה ועיבוד של נתונים והגשה של התוצאות |
| שיעור 4 | מליאה – כתיבת פרק התוצאות |
| שיעור 5 | מליאה – כתיבת פרק הדיון |
| שיעור 6 – 7 | ייעוץ פרטני בצוותים – דיון, מסקנות, השלכות המחקר |
| שיעור 8 – 9 | מליאה – כתיבת דו"ח מחקר |
| שיעור 10 – 11 | ייעוץ פרטני בצוותים – כתיבת דו"ח המחקר והכנת מצגות |
| שיעור 12 – 13 | מליאה מצגות וסיכום הקורס |

מקורות :

- Dai, D. Y., & Sternberg, R. J. (2004). *Motivation, emotion and cognition: Integrative perspectives on intellectual functioning and development*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- De Haan, M., & Johnson, M. H.. (2003). *The cognitive neuroscience of development*. Hove, East Sussex, England: Psychology Press.
- Gauvain, M., & Cole, M. (2005). *Readings on the development of children*. New York, NY: Worth Publishers.
- Usha, G. (2008). *Cognitive development: The learning brain*. Hove, East Sussex, England: Psychology Press.